

2 KONINGEN

3-4

Elisa's optreden in de strijd tegen Moab en zijn wonderen onder het volk.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/2-koningen/3-4

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Joram en de afgoderij in Israël	3 min	4
2	Moabs opstand en het verbond met Josafat	2 min	5
3	De woestijntocht en het watertekort	2 min	6
4	De drie koningen raadplegen Elisa	2 min	8
5	De geestelijke invloed van muziek	5 min	9
6	Greppels graven als daad van geloof	3 min	11
7	God geeft water zonder regen	2 min	13
8	Moab ziet het water aan voor bloed	2 min	14
9	Moabs belegering en het offer op de muur	3 min	15
10	Was de geofferde zoon de prins van Edom?	8 min	17
11	Een profetenweduwe in de schulden	3 min	21
12	De olie die de schuld van de weduwe aflost	3 min	22
13	De Sunamitische biedt Elisa onderdak	2 min	24
14	Onderdak als antwoord op gebed	2 min	25

15	De beloofde zoon wordt geboren en sterft	2 min	27
16	De moeder zoekt hulp bij Elisa	3 min	28
17	Elisa wekt de jongen op uit de dood	4 min	31
18	Elisa maakt de giftige soep eetbaar	2 min	33
19	Twintig broden voor honderd profeten	2 min	34
	Om verder te lezen		35

1

Joram en de afgoderij in Israël

We hebben 2 Koningen hoofdstuk 3 voor ons. In de eerste twee hoofdstukken hebben we gezien hoe Elia werd vervangen door zijn dienaar Elisa, aan wie zijn mantel toeviel, en hoe Elisa blijkbaar een dubbel deel van de geest van Elia kreeg. Nu lezen we opnieuw over de koning van Israël en een probleem dat hij met Moab kreeg.

We herinneren ons dat aan het begin van het eerste hoofdstuk, toen Ahazia, de zoon van Achab, aan de macht kwam, Moab tegen Israël in opstand kwam. Toch lezen we niet dat daar toen iets aan werd gedaan. Hij had andere, dringender zorgen, namelijk zijn verwondingen. Hij was gevallen, had zich verwond en was ongetwijfeld bedlegerig. Zijn verwondingen bleken dodelijk, althans, zo lijkt het. Hij stierf inderdaad, maar of dat door zijn verwondingen kwam of meer rechtstreeks door het oordeel van God, wordt niet vermeld. Elia had hem gezegd dat hij, nu hij ziek op bed was gaan liggen, daar zou blijven tot hij stierf. Hij zou nooit meer herstellen.

Ahazia was dus gestorven en had het probleem van de opstand van Moab onopgelost gelaten. Zijn broer Joram wordt dan koning en moet dat onopgeloste probleem aanpakken. In hoofdstuk 3:

In het achttiende jaar van Josafat, de koning van Juda, werd Joram, de zoon van Achab, koning over Israël, in Samaria, en hij regeerde twaalf jaar. Hij deed wat slecht was in de ogen van de HEERE, maar niet zoals zijn vader en zoals zijn moeder, want hij verwijderde de gewijde steen van de Baäl, die zijn vader gemaakt had.

2 KONINGEN 3:1-2

Zijn vader en moeder waren Achab en Izebel. Het verwijderen van die gewijde steen is één goed ding dat hij deed.

Alleen hield hij vast aan de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, die Israël deed zondigen. Hij week daarvan niet af.

2 KONINGEN 3:3

Blijkbaar maakte hij de aanbidding van Baäl in Israël minder zichtbaar. Zijn moeder Izebel had die tot de officiële godsdienst gemaakt en afgedwongen. Zijn vader Achab had daadwerkelijk een houten beeld van Baäl gemaakt en het opgericht. Joram was zo verstandig om dat weg te halen, maar niet zo verstandig om helemaal terug te keren naar het aanbidden van alleen Jahweh. Hij volhardde in de zonden van Jerobeam. Daarmee worden de gouden kalveren in Bethel en Dan bedoeld. Die plaatsen waren voor het volk Israël nog steeds de voornaamste plaatsen van aanbidding, in plaats van de tempel in Jeruzalem. Niettemin staat er dat hij volhardde in de zonden van Jerobeam.

Vers 4:

2

Moabs opstand en het verbond met Josafat

Mesa nu, de koning van Moab, was een veehouder, en bracht aan de koning van Israël als schatting honderdduizend lammeren en honderdduizend rammen, met de wol. Maar het gebeurde, nadat Achab gestorven was, dat de koning van Moab tegen de koning van Israël in opstand kwam. Daarom verliet koning Joram in die tijd Samaria en monsterde heel Israël.

2 KONINGEN 3:4-6

Hij stopte met het leveren van die wol. Dat was blijkbaar een belangrijke bron van wol voor kleding in Israël, afkomstig van al de schapen die Mesa in zijn koninkrijk had. Ze hadden deze schatting in de vorm van wol ontvangen, en hij stopte met het brengen

ervan. Dat bracht Joram ertoe eropuit te trekken en hem opnieuw te dwingen aan zijn verplichtingen te voldoen.

Er staat:

Hij ging op weg en stuurde een boodschap naar Josafat, de koning van Juda: De koning van Moab is tegen mij in opstand gekomen. Wilt u met mij ten strijde trekken tegen Moab? Hij zei: Ik zal optrekken; ik ben als u, mijn volk is als uw volk, mijn paarden zijn als uw paarden.

2 KONINGEN 3:7

Hetzelfde antwoord dat hij Achab had gegeven toen Achab Josafat vroeg of hij met hem mee wilde gaan om Ramoth in Gilead op de Syriërs te heroveren. Nu vraagt de zoon van Achab aan Josafat om zich bij hem aan te sluiten in deze strijd tegen de Moabieten. En zijn antwoord, zijn instemming om mee te gaan, luidt precies hetzelfde.

Bij deze gelegenheid zei Josafat niet: 'Laten we hierover een profeet van Jahweh raadplegen.' Ik vermoed dat dit komt doordat het in het geval van Achab niets had geholpen om de profeet van Jahweh te raadplegen. Ze gingen toch, ook al had de profeet van Jahweh hun gezegd dat het rampzalig zou aflopen. Dus deze keer raadpleegden ze Jahweh niet eens. Josafat sluit zich bij hem aan op deze veldtocht, iets waarvoor hij later werd terechtgewezen.

3

De woestijntocht en het watertekort

En hij zei: Langs welke weg zullen wij optrekken? Hij zei: Langs de weg van de woestijn van Edom.

2 KONINGEN 3:8

Ze zouden door Edom trekken, en blijkbaar kregen ze Edom als bondgenoot mee. We hadden Israël en Juda en Edom die samen tegen Moab optrokken. Ze besloten door de woestijn van Edom te trekken, omdat ze zo misschien ongemerkt achter hen konden komen en hen konden verrassen. Maar dat betekende dat ze vele kilometers door een woestijn zonder paden moesten trekken, waar geen water was. Als je een leger door de woestijn laat trekken, moet je de soldaten en hun paarden van voldoende water voorzien, anders gaan ze dood. Dat was het probleem. Ze maakten een fout. Ze hadden verkeerd berekend hoelang hun watervoorraad zou meegaan.

Zo trokken de koning van Israël, de koning van Juda en de koning van Edom ten strijde. Toen zij zeven dagreizen een omtrekkende beweging gemaakt hadden, hadden het leger en het vee dat hen volgde, geen water meer.

2 KONINGEN 3:9

Dit lijkt een misrekening die voorkomen had kunnen worden. Ze hadden het kunnen uitrekenen: we hebben zoveel mensen, we zullen zoveel water nodig hebben voor zoveel dagen, enzovoort. Ofwel de tocht duurde langer dan ze verwachtten, misschien door vertraging vanwege iets onvoorziens. Of misschien bleken sommige waterbronnen die ze onderweg dachten aan te treffen, opgedroogd te zijn. Daardoor was de watervoorraad onderweg niet zo aangevuld als ze hadden aangenomen. Nu zitten ze in de problemen. Ze hebben zeven dagen in de woestijn doorgebracht. Nu hebben ze geen water meer, en natuurlijk zullen ze waarschijnlijk sterven.

In vers 10 staat:

Toen zei de koning van Israël: Ach, dat de HEERE nu toch deze drie koningen geroepen heeft om hen in de hand van Moab te geven!

2 KONINGEN 3:10

Het is interessant dat de koning van Israël, het noordelijke rijk, zei:

Helaas, want Jahweh heeft ons bij elkaar geroepen.

Het is duidelijk dat hij in deze specifieke situatie daadwerkelijk vooral de naam Jahweh gebruikt om naar God te verwijzen. Misschien geeft hij Jahweh de schuld wanneer er een ramp gebeurt, en geeft hij iemand anders, andere goden, de eer wanneer er zegen is. Maar hij ziet dit als het einde. Deze drie koningen en hun mannen zullen sterven en in de hand van Moab worden overgeleverd.

4

De drie koningen raadplegen Elisa

Josafat zei: Is hier geen profeet van de HEERE, door wie wij de HEERE kunnen raadplegen? Toen antwoordde een van de dienaren van de koning van Israël en zei: Hier is Elisa, de zoon van Safat, die water op de handen van Elia goot. Josafat zei: Het woord van de HEERE is bij hem! Toen gingen de koning van Israël en Josafat en de koning van Edom naar hem toe.

2 KONINGEN 3:11-12

Waar Elisa zich daar in de woestijn bevond, is moeilijk te zeggen. Zat hij daar in een grot en ontdekten ze hem daar toevallig, of trok hij met de legers mee? Het is echt moeilijk te zeggen, maar op de een of andere manier was Elisa voor hen bereikbaar. Dus gingen ze naar beneden, naar de plek waar hij was.

En Elisa zei tegen de koning van Israël, Joram:

Maar Elisa zei tegen de koning van Israël: Hoe heb ik het nu met u? Ga naar de profeten van uw vader en naar de profeten van uw moeder! Maar de koning van Israël zei tegen hem: Nee, want de HEERE heeft deze drie koningen geroepen om hen in de hand van Moab te geven.

2 KONINGEN 3:13

En de koning van Israël zei tegen hem:

Nee, want Jahweh heeft deze drie koningen bij elkaar geroepen om ze aan Moab uit te leveren.

En Elisa zei:

Elisa zei: Zo waar de HEERE van de legermachten leeft, voor Wiens aangezicht ik sta: als ik geen rekening hield met Josafat, de koning van Juda, dan zou ik u niet eens aankijken en u niet willen zien.

2 KONINGEN 3:14

Met andere woorden: ik erken Josafat als een godvrezend man en ik respecteer hem. Jou respecteer ik niet. Omdat ik je niet respecteer, zou ik je op geen enkele manier tegemoetkomen. Maar omdat Josafat ook in moeilijkheden zit, ben ik bereid mee te werken.

5

De geestelijke invloed van muziek

Nu dan, breng een harp speler bij mij. En toen de harp speler ging spelen, gebeurde het dat de hand van de HEERE over hem kwam,

2 KONINGEN 3:15

En toen profeteerde hij.

Dit is het enige geval in de Bijbel waarin wordt gesproken over het inzetten van muzikanten om een profetie tot stand te brengen. Al wordt misschien enigszins gesuggereerd dat muziek daarvoor werd gebruikt in de verwijzingen elders in Samuel, in 1 Samuel en 2 Samuel, naar de profetenzonen die muziekinstrumenten bij zich hadden terwijl ze rondtrokken. Misschien gebruikten ze muziek inderdaad gewoonlijk als een middel om in de geest te komen, om in de juiste stemming te komen, om hun hart voor te bereiden om van God te ontvangen. Het is moeilijk te zeggen.

Maar uit de Schrift blijkt duidelijk dat de waarde van muziek verder gaat dan alleen het behagen van de zintuigen, van de oren. Muziek is eigenlijk iets geheimzinnigs. Veel dingen die we vanzelfsprekend vinden en voortdurend om ons heen hebben, zijn eigenlijk heel geheimzinnig. Hoe komt het dat een bepaalde melodie, of een bepaalde combinatie van woorden op een bepaalde melodie, of bepaalde harmonieën, of bepaalde instrumenten die bepaalde noten spelen, je raken op een manier die verder gaat dan alleen prettig zijn om te horen? En waarom zou het ene geluid eigenlijk prettig zijn om te horen en het andere niet?

Je zou kunnen aanvoeren dat een onaangenaam hard geluid lichamelijk pijn doet aan je oren en daarom onaangenaam is. Maar hoe komt het dan dat bij twee melodieën of twee soorten muziek die even hard klinken, en die allebei geen lichamelijke pijn doen aan je oren, de ene je geest irriteert en de andere je geest tot rust brengt? Wat is dat toch met muziek? Het is verbazingwekkend om daarover na te denken. Muziek kan je tot tranen toe roeren, zelfs zonder enige tekst. Soms kan alleen de melodie je al tot tranen toe roeren. Voeg je er tekst aan toe, dan heeft het echt een sterkere uitwerking op je geest dan alleen de woorden zelf.

Muziek heeft een geestelijke kracht. Het is daarom niet verrassend dat satan, die dat beseft, heeft geprobeerd de hele industrie voor zijn eigen doeleinden te gebruiken. Hij heeft geprobeerd muziek te gebruiken om onze cultuur te veranderen. In de moderne tijd gebeurde dat grotendeels door rock-'n-roll, een muziekvorm waar ik geen hekel aan heb. Ik houd van rockmuziek, maar het is eenvoudigweg een feit dat de opkomst van rock-'n-roll door de duivel werd uitgebuit om boodschappen over seks en drugs en oosterse religie enzovoort ingang te doen vinden. Vooral via de Beatles, en niet alleen via hen, maar zelfs al vóór hen.

De muziek die bij onze generatie populair was, zat vol met boodschappen. Ik veronderstel dat dit ook geldt voor de rapmuziek die bij sommige mensen van de huidige generatie populair is. Sommige boodschappen zijn rein en zuiver, zoals in liefdesliedjes en dat soort dingen. Maar veel ervan propageren zonde, het occulte en in sommige gevallen zelfs satanisme. Dat is zo geweest. En de cultuur heeft daarop gereageerd. Mensen aanbidden muzikanten zoals de heidenen vroeger hun hogepriesters of hun godheden aanbaden. Muziek is blijkbaar iets geestelijks. Ze is beslist niet iets lichamelijks. Geluidsgolven zijn fysiek, maar de uitwerking ervan is geestelijk. We hebben gezien dat David erbij werd geroepen om muziek te spelen

wanneer Saul door een boze geest werd gekweld. Blijkbaar hielp het spelen van die muziek om de demon te verdrijven, terwijl hij God door muziek aanbad. Het was ongetwijfeld aanbiddingsmuziek, want we weten dat David psalmen van aanbidding schreef. Het was het enige wat ze konden vinden dat verlichting bracht bij de demonische aanvallen die Saul overkwamen. Dat is ongetwijfeld iets wat we nog steeds in gedachten moeten houden wanneer we demonen proberen te verdrijven: muziek is een van de hulpmiddelen, een van de wapens die ze verdrijven.

Ook de profetenzonen droegen muziekinstrumenten bij zich en bespeelden die. Nu laat de profeet Elisa, een man die bij andere gelegenheden heel goed profetieën kon ontvangen zonder muziek, voor zover we weten, een muzikant komen. Terwijl de muzikant speelde, kwam ook de invloed van de Geest van God over hem. Daardoor ontving hij dit woord dat hij doorgaf. Hij zei:

6

Greppels graven als daad van geloof

en hij zei: Zo zegt de HEERE: Maak dit dal vol geulen.

2 KONINGEN 3:16

Sommigen vertalen dit als:

Ik ga deze vallei vol greppels maken.

Het kan zijn dat God zegt dat Hij het dal vol greppels zal maken. Maar het lijkt erop dat Hij tegen de soldaten en deze koningen zegt dat ze greppels moeten graven om water in op te vangen. Ze hebben water nodig en God gaat hun water sturen, maar ze moeten wel een manier hebben om het vast te houden. Blijkbaar waren er in het dal geen geschikte plekken waar zich grote plassen water konden verzamelen. Daarom moesten ze hun eigen vijvers graven en hun eigen zwembaden graven. Vervolgens zou God die vullen om hun water te geven.

Als deze mannen sterven van de dorst en daar in de woestijnhitte zijn, zou de extra inspanning van het graven van greppels buitengewoon onaangenaam en onwelkom zijn. Ze hebben in de hitte gemarcheerd, ze hebben geen water, ze zullen heel

ongelukkig zijn, heel uitgeput, en toch moeten ze nu greppels graven. Maar dit lijkt een beetje op andere wonderen die door Elia en Elisa zijn gedaan. Mensen wordt gevraagd iets te doen om hun geloof te tonen, om zich ergens op voor te bereiden.

Er is die vrouw over wie we later gaan lezen, die in armoede leeft en alleen een beetje olie heeft. Elisa zegt:

Toen zei hij: Ga heen en vraag voor u buitenshuis kruiken, van al uw burenen, lege kruiken; laat het er niet weinig zijn.

2 KONINGEN 4:3

Vervolgens goot ze de olie uit haar enige voorraad en vulde daarmee al die andere vaten. Blijkbaar had ze ze allemaal kunnen vullen, hoeveel vaten ze ook geleend zou hebben. Nadat het laatste vol was, hield de olie op. Maar toen had ze al die olie die ze kon verkopen, wat financieel gunstig voor haar was. Zo voorzag God in haar behoeften. Maar om God te laten voorzien, moest zij voor de vaten zorgen. Ze moest eropuit om lege vaten te vinden, zodat God die kon vullen.

Hier moeten ze greppels graven, zodat God die met water kan vullen. Het is alsof God de zegen wil uitstorten, maar je moet zelf ook meewerken. Je moet in zekere zin zorgen voor de plek waar Hij die kan uitstorten. We zouden dat kunnen vergelijken met de noodzaak om je hart voor te bereiden op het ontvangen van geestelijke zegen van God. Je moet jezelf tot een vat maken dat geschikt is om te ontvangen.

Hier moesten ze iets doen, en dat zou een daad van geloof zijn, omdat er waarschijnlijk geen regen was daar in de woestijn. Ze zouden niet verwachten dat er water zou komen, behalve op grond van het woord van de Heere. Dat ze energie moesten steken in het graven van deze greppels, op een moment dat ze waarschijnlijk heel weinig energie overhadden, zou heel onwelkom zijn. Ze zouden er ongetwijfeld bezwaar tegen maken, tenzij ze geloofden dat God iets wonderbaarlijks zou doen door water te sturen om die te vullen. Dus handelden ze blijkbaar inderdaad in geloof. Ze groeven de greppels inderdaad.

Hij zegt:

7

God geeft water zonder regen

en hij zei: Zo zegt de HEERE: Maak dit dal vol geulen. Want zo zegt de HEERE: U zult geen wind zien en u zult geen regen zien, maar toch zal dit dal vol water zijn, zodat u kunt drinken, u, uw vee en uw last dieren.

2 KONINGEN 3:16-17

In de tijd van Elia, toen er een droogte was, werd die door de gebeden van Elia verholpen. Maar dat gebeurde met regen, de normale manier om een droog land van water te voorzien. Maar dit zou niet op die normale manier gebeuren. Het zou niet gewoon iets zijn wat ze voor toeval konden aanzien: ‘Misschien was dit een van die zeldzame dagen waarop het in de woestijn regende’, als er regen was. Je zult geen regen zien of regen horen of wind zien. Er komt geen storm. Het water zal verschijnen, maar het zal uit het niets verschijnen, op bovennatuurlijke wijze.

En dit is nog gering in de ogen van de HEERE: Hij zal ook Moab in uw hand geven. U zult alle versterkte steden en alle uitnemende steden verslaan, alle goede bomen vellen, alle waterbronnen dichtstoppen en alle goede stukken land met stenen bederven.

2 KONINGEN 3:18-19

Dat is in Moab. Met andere woorden: maak Moab onbewoonbaar.

En het gebeurde de volgende morgen, omstreeks de tijd dat men het graanoffer brengt, zie, dat er water uit de richting van Edom kwam, en dat het land vol water liep.

2 KONINGEN 3:20

Het kwam wel ergens vandaan. Het verscheen niet zomaar, maar het verscheen min of meer uit het niets. Vanuit het gebied van Edom kwam blijkbaar water aanstromen, en dat vulde al die greppels die ze hadden gegraven. Toch hadden ze geen regen gezien of

gehoord en geen enkele aanwijzing gehad dat er ergens een overstroming was. Dit water kwam blijkbaar uit het niets, door Edom heen hun greppels in.

8

Moab ziet het water aan voor bloed

Toen nu heel Moab hoorde dat de koningen opgetrokken waren om tegen hen te strijden, werden allen die de gordel aanbinden en ouder samengeroepen; en zij stonden opgesteld bij de grens. Toen zij 's morgens vroeg opstonden en de zon over dat water opging, zagen de Moabieten dat water tegenover zich rood als bloed.

2 KONINGEN 3:21-22

Het was blijkbaar een heilige ochtend, en de opkomende zon zag er rood uit. De weerspiegeling ervan op het water zag er ook rood uit. Ze zagen die plassen water en dachten dat het bloed was. Ze namen aan dat daar een grote slachting had plaatsgevonden.

En zij zeiden: Dat is bloed! De koningen hebben elkaar vast en zeker met het zwaard omgebracht en elkaar verslagen. Nu dan, op naar de buit, Moabieten! Maar toen zij bij het leger van Israël kwamen, stonden de Israëlieten op en versloegen de Moabieten. En zij sloegen voor hen op de vlucht. Ja, zij drongen het land binnen en versloegen de Moabieten.

2 KONINGEN 3:23-24

Misschien hadden ze de Moabieten in een rechtstreeks gevecht niet kunnen doden. We weten niet hoe hun strijdkrachten zich tot elkaar verhielden, of ze tegen elkaar opgewassen waren of niet. Maar de Moabieten dachten dat ze allemaal dood waren. Ze zagen wat op plassen bloed leek. Ze dachten: 'De Edomieten en de Israëlieten en de

Judeeërs zijn altijd vijanden geweest. Ze konden hun bondgenootschap niet bijhouden. Ze zijn allemaal met elkaar gaan vechten, en nu hebben ze elkaar afgeslacht. Het enige wat wij hoeven te doen, is de buit ophalen.'

Waarschijnlijk lieten ze hun wapens achter in het kamp en gingen ze naar beneden, zodat ze een heleboel spullen konden meenemen. De Moabitische troepen rennen allemaal naar beneden, op het kamp van Israël af. Waarschijnlijk ongewapend, of in elk geval onvoldoende bewapend, en ook niet voorbereid op een gevecht. Ze waren ongeorganiseerd. Ze komen niet als een georganiseerde gevechtseenheid. Ze komen als een groep plundersaars om de buit te halen op de plek waar volgens hen een slachting heeft plaatsgevonden. Ze komen volkomen kwetsbaar naar beneden en zijn niet voorbereid op een gevecht. Toen ze kwamen, stonden de Israëlieten op en vielen de Moabieten aan. Die sloegen voor hen op de vlucht, en ze trokken hun land binnen en doodden de Moabieten.

Dan staat er in vers 25:

9

Moabs belegering en het offer op de muur

De steden maakten zij met de grond gelijk, en ieder wierp zijn steen op alle goede stukken land en zij vulden die daarmee. Ook stopten zij alle waterbronnen dicht en velden alle goede bomen, totdat alleen in Kir-Hareseth de stenen van de muur nog overbleven. Toen de slingeraars het omsingelden en aanvielen,

2 KONINGEN 3:25

Dat zou het moeilijk maken om er in de toekomst landbouw te bedrijven.

zag de koning van Moab dat de strijd hem te sterk was. Hij nam zeventienhonderd mannen bij zich, die het zwaard uittrokken om zich een weg te banen naar de koning van Edom, maar zij waren er niet toe in staat.

2 KONINGEN 3:26

Hij was blijkbaar deze stad binnengegaan, die nog niet was verwoest. Maar de steenslingeraars omsingelden de stad en vielen haar aan. Hij zag dat hij in moeilijkheden zat en dat de strijd te hevig voor hem was.

De koning van Moab:

nam 700 mannen met getrokken zwaarden mee om door te breken naar de koning van Edom, maar het lukte ze niet.

Blijkbaar zagen ze de Edomitische troepen als de zwakste schakel in dit bondgenootschap en dachten ze: ‘Misschien kunnen we een uitweg vinden. Als we door de Edomitische legers heen kunnen breken, kunnen we ons in veiligheid brengen. We zijn omsingeld en we zullen gevangengenomen worden.’ Ze ontdekten echter dat ze de Edomieten niet konden overwinnen.

Er staat:

Hier gaat het over de koning van Moab:

Toen nam hij zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem als brandoffer op de muur. Dat bracht grote verbolgenheid teweeg in Israël; daarom braken zij op, bij hem vandaan, en keerden terug naar hun land.

2 KONINGEN 3:27

Dit is niet alleen iets gruwelijks; het is ook iets verwarrend. Er staat dat de koning van Moab voor ieders ogen een mens op de muur offerde, aan zijn god. Blijkbaar riep hij zijn god aan om te komen helpen. De heidenen brachten vaak mensenoffers, vooral de Moabieten en de Ammonieten, die Kamos en Molech aanbaden, en die eisten mensenoffers.

Deze zoon werd geofferd, en dat maakte een einde aan de strijd. Niet omdat Kamos hen te hulp kwam, maar omdat het de aanvallers met afschuw vervulde. De aanvallers waren vooral Israël en Juda. Hoewel ze soms verdorven en afgodisch waren — Josafat natuurlijk niet, maar het noordelijke koninkrijk wel — waren ze op dat moment niet zo verdorven dat ze mensenoffers brachten. Later aanbaden zowel het noordelijke als

het zuidelijke koninkrijk inderdaad Molech, en brachten ze inderdaad mensenoffers. Maar op dat moment konden ze dat niet verdragen. Toen ze dit zagen gebeuren, vervulde het hen met afschuw en vertrokken ze.

Er staat:

was er grote woede tegen Israël.

10

Was de geofferde zoon de prins van Edom?

Waarom? Wat had Israël hier gedaan? Het waren de Moabieten die dit offer hadden gebracht. Waarom was er verontwaardiging tegen Israël? En van wie kwam die verontwaardiging? Wie voelde die verontwaardiging tegenover Israël? Dat wordt niet uitgelegd. Toch vinden we misschien enige hulp in Amos hoofdstuk 2. Ik heb nog nooit een uitlegger gezien die het hierover met me eens is, maar het is iets wat bij me is opgekomen toen ik deze twee passages met elkaar vergeleek. In Amos hoofdstuk 2 spreekt de profeet Amos een oordeel uit over Moab. De eerste twee hoofdstukken van Amos zijn gewijd aan verschillende korte godsspraken tegen allerlei volken, waaronder Israël en Juda. Een van die volken is Moab. In de eerste drie verzen, Amos 2, vers 1 tot en met 3, staat:

Zo zegt de HEERE: Vanwege drie overtredingen van Moab, ja, vanwege vier, zal Ik er niet op terugkomen, omdat hij de beenderen van de koning van Edom tot kalk verbrand heeft. Daarom zal Ik vuur werpen in Moab; dat zal de paleizen van Kerioth verteren. Moab zal sterven onder oorlogs gedruis, krijgs geschreeuw en bazuingeschal. Ik zal de rechter uit zijn midden uitroeien, en Ik zal al zijn vorsten met hem doden, zegt de HEERE.

AMOS 2:1-3

Moab, enzovoort.

Er zijn meerdere overtredingen van Moab, maar degene die genoemd wordt, is de gruwelijkste. Het was dat Moab de beenderen van de koning van Edom tot kalk verbrandde. We hebben geen enkel verslag van deze gebeurtenis. Waarom zou dat op zichzelf zo'n vergrijp zijn? De koning van Edom — wat geeft God om hem? De Edomieten zijn Gods volk niet. Onder welke omstandigheden verbrandden de Moabieten de beenderen van de koning van Edom? Waarom zou zo'n onttering van de koning van Edom, door zijn beenderen te verbranden, zo'n vergrijp zijn dat God zou zeggen:

Daarvoor ga Ik Moab vernietigen.

Het lijkt me heel goed mogelijk dat het hier gaat over dit verhaal in 2 Koningen 3. Zoals ik al zei, heb ik geen uitleggers ontmoet of gelezen die het met me eens waren. Ik zal je vertellen waar ik aan denk. Wanneer er in vers 27 staat dat de koning van Moab

Toen nam hij zijn eerstgeboren zoon, die in zijn plaats koning zou worden, en offerde hem als brandoffer op de muur. Dat bracht grote verbolgenheid teweeg in Israël; daarom braken zij op, bij hem vandaan, en keerden terug naar hun land.

2 KONINGEN 3:27

dan is dit niet de zoon van de koning van Moab. Het is niet zijn eigen oudste zoon. Het woord 'zijn' verwijst naar de koning van Edom die in het vorige vers wordt genoemd.

In het vorige vers staat dat de Moabitische koning Mesa zevenhonderd mannen met zich meenam die het zwaard trokken om door te breken naar de koning van Edom, maar dat lukte hun niet.

'Toen nam hij zijn eerstgeboren zoon' — waarbij 'zijn' volgens deze uitleg verwijst naar de koning van Edom.

Het hoeft dus niet de Moabitische koning te zijn geweest die zijn eigen zoon offerde. Het is op zijn minst mogelijk dat hij, toen hij met zijn zevenhonderd mannen probeerde door te breken naar de koning van Edom, daar niet in slaagde, maar misschien wel de Edomitische prins gevangennam, de volgende koning van Edom, en hem offerde en op de muur verbrandde.

Dit zou heel goed passen bij de bewoordingen van Amos, dat Moab de beenderen van de koning van Edom had verbrand. Dat wil zeggen, de troonopvolger, degene die koning zou zijn geworden. In Koningen stond uitdrukkelijk:

degene die hem als koning zou opvolgen.

Maar de bewoordingen in 2 Koningen 3:27 worden bijna altijd zo uitgelegd dat 'zijn oudste zoon' de oudste zoon van Mesa is, de Moabitische koning. Als het in werkelijkheid de oudste zoon van de Edomitische koning was, dan lezen we dat de koning van Edom heel dicht bij het woord 'hij' of 'zijn' staat. Er was een aanval op de Edomitische troepen geweest. De koning van Edom was daar, en misschien was zijn zoon, de prins, daar ook.

De koning van Moab nam zijn oudste zoon gevangen, misschien tijdens een mislukte poging om door de Edomitische gelederen heen te breken. Ze namen toch iemand gevangen, de prins, en brachten hem terug de stad in en offerden hem op de muur. Dat was voor iedereen aanstootgevend. Natuurlijk zou het voor mensen aanstootgevend zijn om te zien dat de Moabitische koning zelfs zijn eigen zoon offerde. Maar de aanvallende legers zouden er misschien niet zo veel aanstoot aan nemen, omdat ze zijn zoon waarschijnlijk toch zouden hebben gedood. In zekere zin is het walgelijk om te zien dat een man zijn eigen zoon doodt als offer, maar ze zouden zich niet zo erg om de prins van Moab bekommeren. Ze hoopten waarschijnlijk toch al de koning en de prins te doden, en alle anderen daar.

Het zou nog aanstootgevender zijn als ze zagen dat de Moabieten de prins van Edom hadden gevangengenomen en hem op de muur verbrandden. Dat zou ook kunnen verklaren waarom er grote verontwaardiging tegen Israël was. Bij wie? Bij de Edomieten. De Edomieten die hun prins hadden verloren doordat ze aan een van Israëls veldslagen hadden meegedaan om Israël te helpen. Ze hadden een smadelijk verlies geleden en het grote verlies van hun kroonprins, allemaal doordat ze daar waren om Israël te helpen. Ze waren alleen maar bondgenoten die Israël onderweg, samen met Juda, had verzameld om hen te helpen.

Dit zou mogelijk verklaren waarom de Edomieten, toen ze hun prins op deze manier verloren, bij deze verschrikkelijke gebeurtenis, verontwaardigd zouden zijn tegenover Israël. Israël had hen immers hierin betrokken, op verzoek van Israël waren ze erbij

gekomen. Dat is een mogelijkheid, en eerlijk gezegd denk ik dat het waarschijnlijk is. Maar omdat ik geen andere leraren ken die dit ooit hebben geopperd, kan het zijn dat ik het mis heb.

Maar als het dit niet is, waar verwijst Amos dan naar? Er kan een ander moment zijn geweest dat verder nergens is opgetekend, waarop Moab de beenderen van de koning van Edom tot kalk verbrandde. Maar wat dan nog? Het verbranden van beenderen komt ook elders voor. Het is geen manier om een koning eer te bewijzen, maar God zou niet per se opkomen voor de eer van Edom en de Edomitische koning. Maar dit afschuwelijke offer van deze zoon op de muur van Moab, waar iedereen aanstoot aan nam, is misschien de gruweldaad waar hij naar verwijst. Niet dat ze alleen maar beenderen verbrandden. Ze doodden de prins, een onschuldig slachtoffer, en offerden hem aan een god. Dat zou kunnen verklaren waarom God zo'n afschuw heeft van Moab. Alle anderen hadden dat bij deze gelegenheid ook.

Nogmaals, als de Moabitische koning alleen zijn eigen zoon had geofferd, dan zouden wij dat weliswaar afschuwelijk vinden, en Israël ook, maar zo ongebruikelijk was het niet. In hun godsdienst offerden ze hun kinderen aan Kamos. Met andere woorden, het zou niet zoiets opvallends zijn. De Israëlieten zouden het misschien afschuwelijk vinden om dit ritueel te zien plaatsvinden, maar ze zouden weten dat dit is wat deze Moabieten voortdurend doen. Zo aanbidden ze hun god. Daar worden we niet zo misselijk van dat we ons gaan terugtrekken. We gaan de strijd afblazen alleen maar omdat ze doen wat ze altijd doen. Maar als het de zoon van de koning van Edom was die werd geofferd, zou dat veel aanstootgevender zijn voor de binnenvallende legers, vooral voor de Edomieten en hun bondgenoten, in dit geval Israël en Juda.

11

Een profetenweduwe in de schulden

Hoofdstuk 4.

Een vrouw, een van de vrouwen van de leerling-profeten, riep tot Elisa om hulp en zei: Uw dienaar, mijn man, is gestorven, en u weet zelf dat uw dienaar de HEERE vreesde. Maar nu is de schuldeiser gekomen om mijn beide kinderen als slaven met zich mee te nemen.

2 KONINGEN 4:1

We weten niet wie deze vrouw was of wie haar man was geweest, behalve dat hij tot de profetenzonen behoorde. Josephus heeft zelfs geopperd dat haar man Obadja was. Niet de profeet Obadja die het boek Obadja schreef, maar Obadja, de man die in het bestuur van Achab in het geheim als bondgenoot van de HEERE had gediend. Deze Obadja was degene die honderd profeten van de HEERE had beschermd tegen de vervolging die Izebel ontketende. Hij was een goede man, al wordt ons nergens verteld dat hij een profeet was. Daarom lijkt het niet erg waarschijnlijk dat hij degene onder de profetenzonen was met wie deze vrouw getrouwd was geweest, hoewel Josephus dat zegt. Josephus speculeert over veel dingen, en dit lijkt me geen waarschijnlijke veronderstelling.

Deze vrouw had haar man verloren en had twee zonen. En nu waren er blijkbaar schulden die haar man had gemaakt. Josephus zei zelfs dat dit Obadja was en dat hij schulden had omdat hij de profeten had geholpen. Hij had deze profeten in de grot op eigen kosten te eten gegeven en grote schulden gemaakt. Toen was hij gestorven en had hij de schulden aan zijn vrouw nagelaten om ze af te betalen. Niet waarschijnlijk. Het is waarschijnlijker dat Obadja het voedsel van de tafel van de koning haalde en het aan de profeten gaf. Maar we weten het gewoon niet.

Hoe dan ook, dit is een naamloze weduwe van een naamloze profeet. Haar probleem is dat ze schulden heeft. Iemand aan wie ze geld schuldig is, zegt: 'Morgen moet ik mijn geld hebben. Als je het geld niet hebt, neem ik je zonen als slaven mee', of als

schuldarbeiders. Dat zou wettelijk toegestaan zijn. Veel mensen moesten zichzelf of hun kinderen als schuldarbeiders verkopen omdat ze schulden hadden die ze niet konden betalen. Deze vrouw bevond zich in die situatie.

Ze zegt: ‘We bevinden ons in deze situatie, en toch was mijn man iemand die de Heere vreesde in een tijd waarin niet veel mensen dat deden. In het afvallige Israël was mijn man een van de ware profeten van God. Het is een schande dat zijn zonen als slaven of schuldarbeiders worden meegenomen.’

Er staat slaven, maar de reden dat ik steeds over schuldarbeid spreek, is dat ze Joden waren. Joodse slaven mochten volgens de wet niet voorgoed als slaven worden gehouden. Ze moesten in het jubeljaar worden vrijgelaten. Maar als dat niet tijdens hun leven gebeurde, omdat dat maar eens in de vijftig jaar plaatsvond, kregen ze ook de mogelijkheid om na zeven jaar te worden vrijgelaten, als ze dat wilden. Een Israëlitische slaaf kon maar zeven jaar tegen zijn wil worden vastgehouden. Na zeven jaar werd hem zijn vrijheid aangeboden. Dat gold niet noodzakelijk voor buitenlandse slaven.

12

De olie die de schuld van de weduwe aflost

Elisa zei tegen haar: Wat kan ik voor u doen? Vertel mij wat u in huis hebt. En zij zei: Uw dienaars heeft niets anders in huis dan een kruikje met olie.

2 KONINGEN 4:2

Dit was waarschijnlijk olijfolie, die in het Midden-Oosten voor allerlei toepassingen werd gebruikt: als huidolie, als smaakmaker bij het koken. Olie was heel waardevol. Ze werd van olijven gemaakt en werd voor veel dingen gebruikt. Zij had natuurlijk wat in huis, zoals de meeste huishoudens dat zouden hebben. Maar verder had ze nauwelijks iets, alleen een kruik olie.

Toen zei hij: Ga heen en vraag voor u buitenshuis kruiken, van al uw burenen, lege kruiken; laat het er niet weinig zijn. Ga dan naar binnen en sluit de deur achter u en achter uw zonen. Giet vervolgens olie in al die kruiken, en zet weg wat vol is.

2 KONINGEN 4:3-4

Zo ging zij bij hem vandaan en sloot de deur achter zich en achter haar zonen. Die gaven haar de kruiken aan en zij goot de olie erin.

2 KONINGEN 4:5

Die vaten waren waarschijnlijk groot en klein, gewoon allerlei vaten die ze leeg van hun burenen konden lenen. Sommige waren misschien heel groot. Ze hebben waarschijnlijk zo groot mogelijke vaten gehaald. Er waren er waarschijnlijk bij die, als ze met olie gevuld waren, een behoorlijke hoeveelheid konden bevatten. Dus goot ze de olie in die vaten.

En het gebeurde, toen die kruiken vol waren, dat zij tegen haar zoon zei: Geef mij nog een kruik aan. Maar hij zei tegen haar: Er is geen kruik meer. Toen hield de olie op te stromen.

2 KONINGEN 4:6

Blijkbaar werd de hoeveelheid olie die ze had kunnen krijgen alleen beperkt door wat ze in de verzamelde vaten konden opvangen. Met andere woorden, God kan oneindig veel geven. Maar vaak worden we niet zozeer beperkt door Gods vermogen om op wonderbaarlijke wijze te voorzien, als wel door onze voorbereiding en ons vermogen

om te ontvangen. Als ze nog honderd vaten had geleend, had ze die volgens mij waarschijnlijk allemaal met olie kunnen vullen. Maar zodra het laatste vat vol was en ze zei:

Geef me de volgende, zei hij:

Er is niets meer.

Dus dat was het einde. De olie raakte op. Er was niets meer om die in op te vangen, en dus kwam er geen olie meer. Maar er was veel. Er was veel. Het had meer kunnen zijn, maar er was veel.

Zij kwam en vertelde het de man Gods. Hij zei: Ga de olie verkopen en betaal uw schuldeiser. En wat u en uw zonen betreft, u kunt leven van wat overblijft.

2 KONINGEN 4:7

Er was dus niet alleen genoeg om de schuld af te betalen, een schuld die zo groot was dat ze haar beide zonen als slaven had moeten verkopen. Ze kon die afbetalen zonder hen als slaven te verkopen, en vervolgens konden ze van de rest leven. Ik weet niet hoeveel er was. Het moet een huis vol olie zijn geweest, en die was veel waard.

13

De Sunamitische biedt Elisa onderdak

Het gebeurde op een dag dat Elisa langs Sunem kwam, dat daar een vrouw van aanzien was, die er bij hem op aandrong de maaltijd te komen gebruiken. Zo dikwijls als hij daar langskwam, gebeurde het dat hij daarheen uitweek om er de maaltijd te gebruiken.

2 KONINGEN 4:8

Ik houd van dit verhaal. Dit is echt een prachtig verhaal. Ze was een Sunamitische. Abisag ook. Weet je nog, dat meisje dat David warm hield toen hij oud was? Zij was ook een Sunamitische. Nu wordt de vrouw over wie in Hooglied wordt gesproken een

Sulamitische genoemd. Niemand weet wat een Sulamitische is, maar sommige geleerden denken dat het misschien een tekstverbastering is, of gewoon een andere benaming voor een Sunamitische. Zoals ik al eerder heb gezegd, denken sommigen dat de vrouw van wie Salomo hield misschien deze Abisag was, de mooiste vrouw van het koninkrijk, die een Sunamitische was. En in Hooglied wordt ze een Sulamitische genoemd. Maar deze vrouw is ook een Sunamitische, want Sunamitische betekent iemand uit deze plaats die Sunem heet, een stad.

Hij woont dus nog steeds in een afvallig volk. Maar er is een overblijfsel. Bedenk dat God tegen Elia zei dat er in Israël zeventuizend waren die hun knie niet voor Baäl hadden gebogen. Deze vrouw en haar man behoorden blijkbaar tot dat overblijfsel. Daarom wilden ze de profeet helpen, en ze boden hem eten aan wanneer hij voorbijkwam.

En zij zei tegen haar man: Zie toch, ik heb gemerkt dat deze man Gods, die steeds bij ons langskomt, heilig is. Laten wij toch een klein bovenvertrek van steen maken en daar een bed, een tafel, een stoel en een kandelaar voor hem neerzetten; komt hij dan bij ons, dan kan hij zich daar terugtrekken. En het gebeurde op een dag, dat hij daar kwam, zich terugtrok in dat bovenvertrek en daar ging liggen.

2 KONINGEN 4:9-11

Een bed was trouwens een luxe. De meeste mensen die niet rijk waren, sliepen op de grond. Maar ze wilden daar een bed voor hem neerzetten. Ze wilden het fijn voor hem maken. En dit was hun offer aan Jahweh. Zo konden ze God helpen, gewoon door gastvrijheid te betonen aan de man van God.

14

Onderdak als antwoord op gebed

Ik herinner me dat ik, toen ik in Oregon woonde, verscheidene keren per jaar een uitnodiging kreeg om telkens een week onderwijs te komen geven in Santa Cruz. Daar had ik ooit gewoond en had ik veel contacten vanuit mijn werk in de bediening. Ik ging

erheen met mijn gezin, dat toen bestond uit vier kleine kinderen, mijn vrouw en mij. Aanvankelijk logeerden we daar bij familieleden, maar ons gezin werd te groot en hun huis werd te klein. En dus werd het voor ons en onze familieleden erg ongemakkelijk als we met ons hele gezin een week bij hen in huis kwamen logeren.

Ik herinner me dat ik op een dag bad of God voor mij, wanneer ik daar onderwijs kwam geven, wilde voorzien in een plek waar ons gezin terecht kon. Ik heb die wens nooit bekendgemaakt. Het was gewoon iets waarvoor ik persoonlijk bad. Maar voordat de week voorbij was, waren er drie verschillende mensen naar me toe gekomen die ons een appartement voor ons gezin hadden aangeboden voor wanneer we in de stad zouden zijn. Eén was eigenlijk een huisje achter hun huis, heel geschikt voor ons gezin. Eén was een appartement op een camping. En het andere was een vrij grote bovenverdieping in hun huis. Alle drie kwamen deze mensen, zonder dat ik ook maar ergens om had gevraagd, naar me toe en zeiden: ‘Wanneer je in de stad bent, kan je hele gezin hier gratis verblijven.’

Het was een rechtstreeks antwoord op gebed, want ik was daar voordien al verschillende keren naartoe gekomen en had er nooit aan gedacht te bidden of God voor een verblijfplaats wilde zorgen wanneer ik in de buurt was. En het werd steeds ongemakkelijker. Maar deze mensen wisten dat niet. Toen ik ervoor bad, zorgde God ervoor. Maar ik denk vaak aan deze vrouw en aan die mensen die ons die verblijfplaatsen aanboden. Ze zagen mij als een man van God die in hun omgeving kwam dienen, en ze konden mij en mijn gezin onderdak helpen bieden.

Dus deze Sunamitische vrouw doet hetzelfde voor Elisa. Het is haar geschenk aan God. Hij ging daar eens naar boven en ging daar liggen. En er staat dat hij tegen Gehazi, zijn knecht, zei — Elisa was de knecht van Elia geweest; nu heeft hij zelf een knecht die Gehazi heet:

15

De beloofde zoon wordt geboren en sterft

Toen zei hij tegen zijn knecht Gehazi: Roep deze vrouw uit Sunem. En toen hij haar geroepen had, ging zij voor hem staan. Hij had namelijk tegen hem gezegd: Zeg nu tegen haar: Zie, u hebt heel veel zorg aan ons besteed, wat kan men voor u doen? Kan ik voor u tot de koning spreken of tot de bevelhebber van het leger? Maar zij had gezegd: Ik woon te midden van mijn volk.

2 KONINGEN 4:12-13

Blijkbaar bedoelde hij: 'Ik zou de koning er misschien toe kunnen bewegen je ergens een beter stuk land te geven of zoiets.' Ze zei: 'Ik vind het fijn waar ik ben. Ik woon waar ik wil wonen, bij mijn volk.'

Toen had hij gezegd: Wat kan men dan voor haar doen? En Gehazi had gezegd: Zij heeft helaas geen zoon, en haar man is oud. Daarom had hij gezegd: Roep haar. En toen hij haar geroepen had, ging zij in de deuropening staan. Hij zei: Op de vastgestelde tijd, over een jaar, zult u een zoon omhelzen. Maar zij zei: Nee, mijn heer, man Gods, lieg niet tegen uw dienaars. Maar de vrouw werd zwanger en baarde een jaar later een zoon, op de vastgestelde tijd, waarvan Elisa tot haar gesproken had.

2 KONINGEN 4:14-17

Ze dacht dat hij loog. Het was te mooi om waar te zijn, maar het gebeurde wel. Ze werd zwanger en baarde een zoon.

Toen het kind groot werd, gebeurde het op een dag dat hij naar buiten ging, naar zijn vader, naar de maaiers.

2 KONINGEN 4:18

En hij zei tegen zijn vader: Mijn hoofd, mijn hoofd! Die zei tegen een knecht: Draag hem naar zijn moeder.

2 KONINGEN 4:19

We weten niet wat er met zijn hoofd aan de hand was. Sommigen denken dat het een zonnesteek was. Anderen denken dat het waarschijnlijker hersenmalaria was, wat in die streek heel veel voorkomt, en dat hij plotseling scherpe pijn in zijn hoofd kreeg, die dodelijk bleek te zijn. De vader was dus buiten aan het werk en zei tegen de knecht dat hij hem naar zijn moeder moest dragen.

Ik stel me voor dat deze zoon misschien vier of vijf jaar oud was, misschien nog jonger, maar hij is buiten aan het werk met zijn vader en de knechten.

Deze nam hem op en bracht hem bij zijn moeder. En hij zat tot de middag op haar knieën; toen stierf hij.

2 KONINGEN 4:20

Elisa was daar op dat moment toevallig niet. Hij was ergens anders toen dit gebeurde.

16

De moeder zoekt hulp bij Elisa

Zij ging naar boven en legde hem op het bed van de man Gods; daarna sloot zij de deur achter hem en ging naar buiten. Zij riep haar man en zei: Stuur mij toch een van de knechten met een van de ezelinnen, zodat ik snel naar de man Gods kan gaan. Daarna kom ik weer terug. Hij zei: Waarom ga je vandaag naar hem toe? Het is geen nieuwemaan en geen sabbat. Maar zij zei: Het is goed zo.

2 KONINGEN 4:21-23

Ze vertelde hem niet waarvoor ze ging. Je zou denken dat hij wel zou begrijpen dat, als haar zoon ziek was geworden, ze daarvoor op pad ging. Maar de vader wist nog niet dat de zoon gestorven was. Ze vertelde het haar man op dit moment niet.

Toen zadelde zij de ezelin en zei tegen haar knecht: Drijf haar aan en ga; rijd zonder ophouden, tenzij ik het je zeg. Zo ging zij op weg en kwam bij de man Gods, bij de berg Karmel. Het gebeurde nu, toen de man Gods haar van een afstand zag, dat hij tegen Gehazi, zijn knecht, zei: Zie, daar is de vrouw uit Sunem. Welnu, loop haar toch snel tegemoet en zeg tegen haar: Gaat het goed met u? Gaat het goed met uw man? Gaat het goed met uw kind? En zij zei: Het gaat goed.

2 KONINGEN 4:24-26

Toen zij bij de man Gods op de berg kwam, greep zij zijn voeten vast. Gehazi kwam echter naar voren om haar weg te duwen, maar de man Gods zei: Laat haar begaan, want haar ziel is bitter bedroefd in haar, en de HEERE heeft het voor mij verborgen en het mij niet bekendgemaakt.

2 KONINGEN 4:27

Dat is iets interessants: zowel Elia als Elisa wist vaak dingen over mensen die hun niet verteld waren. Het is vreemd dat dit een geval is waarin God het hem niet had verteld. Hij zegt: 'Ik kan dit niet begrijpen. Deze vrouw is diep bedroefd. Ik vraag me af waar dit over gaat. God heeft me niet laten zien wat het is.'

Zij zei: Heb ik een zoon van mijn heer gevraagd? Heb ik niet gezegd: Bedrieg mij niet?

2 KONINGEN 4:28

En Elisa begreep waar het om ging, en hij zei tegen Gehazi:

Toen zei hij tegen Gehazi: Omgord je middel, neem mijn staf in je hand en ga op weg; als je iemand tegenkomt, groet hem niet, en als iemand jou groet, antwoord hem niet; en leg mijn staf op het gezicht van de jongen. Maar de moeder van de jongen zei: Zo waar de HEERE leeft en uw ziel leeft, ik zal u niet verlaten. Toen stond hij op en volgde haar.

2 KONINGEN 4:29-30

Hetzelfde wat Elisa tegen Elia zei.

Hij stuurde Gehazi vooruit, mogelijk omdat Elisa zelf al een oude man was en niet snel kon reizen. Dus hij dacht: vlug, er is geen tijd te verliezen. Maar daarna volgde hij met de vrouw achter hem aan.

17

Elisa wekt de jongen op uit de dood

Gehazi ging voor hen uit en legde de staf op het gezicht van de jongen, maar er kwam geen stem en geen teken van leven. Gehazi keerde terug, hem tegemoet, en bracht hem de boodschap: De jongen is niet wakker geworden. En toen Elisa bij het huis kwam, zie, de jongen was dood, neergelegd op zijn bed. Hij ging naar binnen, sloot de deur achter hen beiden en bad tot de HEERE. Vervolgens ging hij op het kind liggen, legde zijn mond op diens mond, zijn ogen op diens ogen en zijn handen op diens handen. Hij strekte zich over hem uit en het lichaam van het kind werd warm. Toen kwam hij terug en liep in het huis heen en weer. Hij ging weer naar boven en strekte zich over hem uit. Toen niesde de jongen tot zevenmaal toe; daarna deed de jongen zijn ogen open. Hij riep Gehazi en zei: Roep deze vrouw uit Sunem. Hij riep haar en zij kwam bij hem; hij zei: Neem uw zoon op. Toen kwam zij, viel voor zijn voeten neer en boog zich ter aarde; zij nam haar zoon op en ging naar buiten.

2 KONINGEN 4:31-37

Deze manier om hem uit de dood op te wekken is wel heel merkwaardig. En het is moeilijk te weten wat het eigenlijk betekent: zijn ogen tegen zijn ogen leggen, zijn mond tegen zijn mond, zijn handen tegen zijn handen. Kennelijk bedekte hij het lichaam van het kind helemaal en verwarmde hij het met zijn eigen lichaamswarmte. Daarna liep hij wat door de kamer en bad opnieuw. Die hele langdurige procedure, die zoveel tijd in beslag nam, en dat hij weer ging bidden en dit telkens opnieuw deed — het klinkt alsof er een geestelijke strijd gaande was, alsof hij een geestelijke oorlog voerde om het leven van dit kind.

Het is gewoon interessant hoe deze wonderen op deze manier gebeuren. Ze gebeuren niet op een voorspelbare manier of op een verklaarbare manier. Er worden vreemde dingen gedaan, en dat geldt ook voor Jezus: modder in iemands ogen doen en zeggen:

‘Spoel het uit.’ Zulke bizarre dingen deed Hij. Zoals ik al zei, het zou kunnen dat de handelingen zelf geen specifieke betekenis hebben, behalve dat ze de aandacht trekken. Ze laten zien dat de profeet iets doet en dat wat er tot stand komt, door de handelingen van de profeet gebeurt. Ook al zijn die handelingen op zichzelf misschien volstrekt onnodige onderdelen ervan. Het is duidelijk dat door de activiteiten van de profeet een verband wordt gelegd tussen de profeet, de handeling en het resultaat.

Maar het kind werd weer tot leven gebracht. En ik weet niet waarom dat verhaal mij zo ontroert. Er zijn bepaalde verhalen in het Oude Testament die ik heel moeilijk kan lezen zonder ontroerd te raken. Ik zou je kunnen vertellen welke dat onder andere zijn, maar dat zal ik niet doen. Dit verhaal is om de een of andere reden altijd heel ontroerend voor me geweest. Er zijn andere verhalen over mensen die sterven en uit de dood opstaan, enzovoort. Maar ik voel gewoon zo'n bijzondere verbondenheid met deze moeder, en ook met Elisa zelf, met zijn medeleven met de toestand van deze vrouw.

We zien hier, zo komt het op mij over, veel meer van het hart van Elisa dan we ooit bij Elia zagen. Elia leek een norse, geharde man die niet van omwegen hield, terwijl Elisa veel gevoeliger en meelevender lijkt te zijn. Ik weet niet of ik er iets in lees wat er niet staat, maar dat is wat ik hier altijd in heb gezien. En zoals ik al zei, ik denk dat Elisa veel meer een beeld van Christus is dan Elia. En als opvolger van Elia is hij misschien een beeld van Christus en van het nieuwe verbond van Christus als opvolger van het oude verbond. Elia en Mozes vertegenwoordigen het oude verbond, en hun opvolgers Jozua en Elisa vertegenwoordigen Christus. In Elisa, in zijn wonderen en de verhalen over hem, zie ik veel meer een hart zoals dat van Christus. En daar is gewoon iets ontroerends aan.

18

Elisa maakt de giftige soep eetbaar

Toen Elisa weer in Gilgal kwam, was er honger in het land, en de leerling-profeten zaten voor hem. Hij zei tegen zijn knecht: Zet de grote pot op het vuur en kook soep voor de leerling-profeten.

2 KONINGEN 4:38

Deze mannen leefden blijkbaar in gemeenschap en aten gezamenlijk.

Een van hen ging naar het veld om groenten te plukken. Hij vond een wilde slingerplant en plukte daarvan wilde kolokwinten, zijn kleed vol. Hij kwam terug en sneed ze in stukken in de soeppot, hoewel zij niet wisten wat het was.

2 KONINGEN 4:39

Blijkbaar wisten ze niet wat het waren; ze waren niet eetbaar. Er staat:

Hoewel ze niet wisten wat het was.

Dus ze vonden zomaar iets: dit ziet er goed uit. Laten we dat erin doen, en laten we dat ook in de stoofpot doen.

Er staat:

Daarna schepte men voor de mannen op om te eten. Het gebeurde nu, toen zij van die soep aten, dat ze het uitschreeuwden en zeiden: Man Gods, de dood is in de pot! Zij konden het niet eten.

2 KONINGEN 4:40

Nu weet ik niet precies wat voor plant dit was. Er zijn natuurlijk veel verschillende soorten kalebassen. Blijkbaar zijn sommige daarvan giftig, en die kun je niet zo goed in je groentestoofpot doen. En iemand proefde ervan en besepte: „O, dit is niet goed. Dit

kunnen we niet eten. Als we dit eten, gaan we eraan dood.” Dus hij zei:

Maar hij zei: Breng dan meel. En hij wierp het in de pot en zei: Schep het voor de mensen op om te eten. Toen was er niets verkeerd meer in de pot.

2 KONINGEN 4:41

En hij deed het in de pot en zei:

Dien het op aan de mensen.

Ook hier geldt: als je meel in de pot doet, wordt de stoofpot misschien een beetje dikker, maar het zou beslist geen enkel effect op gif hebben. Dus ook dit lijkt weer bijna een zinloze handeling, net als zout strooien bij de bron van het water. Het is bijna alsof je om het even wat had kunnen doen. Je had er aarde in kunnen doen en dan was het waarschijnlijk ook verholpen. Er is geen lichamelijk of natuurlijk verband tussen de handeling en het resultaat.

19

Twintig broden voor honderd profeten

Er kwam een man uit Baäl-Salisa; hij bracht de man Gods broden van de eerstelingen, twintig gerstebroden en vers graan in zijn tas. En die zei: Geef het aan de mensen om te eten.

2 KONINGEN 4:42

Dit waren waarschijnlijk gewoon broodjes ter grootte van een biscuit, één portie per broodje.

Dit was een geschenk dat iemand naar de profetenzonen bracht om hun gemeenschap te voeden. Maar het was niet genoeg. Er waren twintig van die broodjes ter grootte van een biscuit, en er waren honderd profetenzonen die ervan moesten eten. En er staat dat zijn knecht zei:

Wat, moet ik dit aan honderd man voorzetten?

Hij zei opnieuw:

Maar zijn dienaar zei: Hoe moet ik dat aan honderd mannen voorzetten? En hij zei: Geef het aan de mensen om te eten, want zo zegt de HEERE: Men zal eten en overhouden.

2 KONINGEN 4:43

Zo zette hij het hun voor, en zij aten en hielden over, overeenkomstig het woord van de HEERE.

2 KONINGEN 4:44

Opnieuw zien we een wonder dat lijkt op het wonder waarbij Christus de menigten te eten gaf. In dit geval was de menigte niet zo groot, maar toch lijkt de hoeveelheid beschikbaar voedsel te zijn toegenomen. Er was maar een kleine hoeveelheid beschikbaar, zeker niet genoeg voor honderd mannen, en toch eten ze allemaal genoeg en blijft er nog wat over. Net zoals er wat overbleef toen Jezus de vijfduizend of de vierduizend te eten gaf.

Deze verhalen zijn gewoon anekdotes over het leven van Elisa. Ze brengen de geschiedenis van de koningen eigenlijk helemaal niet verder. Maar je kunt zien dat de schrijver van dit boek niet alleen geïnteresseerd is in het bewaren van een politieke geschiedenis van het volk. Hij wil ook laten zien dat God aanwezig was onder het volk, vooral bij Zijn profeten. Veel van de wonderen vinden gewoon plaats onder de profeten zelf, zoals die pot stoofpot die weer goed wordt, of de broden die voor hen worden vermenigvuldigd. Zij waren ongetwijfeld, zouden we kunnen zeggen, het overblijfsel van godvrezende mensen. En God was nog steeds onder hen werkzaam, ook al was het volk afvallig. Zoals Hij ook onder ons werkzaam is, zelfs in tijden van afvalligheid van ons volk. We zien dus vastgelegd dat God wonderen doet voor Zijn volk in een tijd waarin de meeste mensen in hun land niet eens aandacht aan Hem schenken.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Koningen 3:1-2
- 2 Koningen 3:3
- 2 Koningen 3:4-6
- 2 Koningen 3:7
- 2 Koningen 3:8
- 2 Koningen 3:9
- 2 Koningen 3:10
- 2 Koningen 3:11-12
- 2 Koningen 3:13
- 2 Koningen 3:14
- 2 Koningen 3:15
- 2 Koningen 3:16
- 2 Koningen 4:3
- 2 Koningen 3:16-17
- 2 Koningen 3:18-19
- 2 Koningen 3:20
- 2 Koningen 3:21-22
- 2 Koningen 3:23-24
- 2 Koningen 3:25
- 2 Koningen 3:26
- 2 Koningen 3:27
- Amos 2:1-3
- 2 Koningen 4:1
- 2 Koningen 4:2
- 2 Koningen 4:3-4
- 2 Koningen 4:5
- 2 Koningen 4:6
- 2 Koningen 4:7
- 2 Koningen 4:8
- 2 Koningen 4:9-11
- 2 Koningen 4:12-13
- 2 Koningen 4:14-17
- 2 Koningen 4:18
- 2 Koningen 4:19
- 2 Koningen 4:20

- 2 Koningen 4:21-23
- 2 Koningen 4:24-26
- 2 Koningen 4:27
- 2 Koningen 4:28
- 2 Koningen 4:29-30
- 2 Koningen 4:31-37
- 2 Koningen 4:38
- 2 Koningen 4:39
- 2 Koningen 4:40
- 2 Koningen 4:41
- 2 Koningen 4:42
- 2 Koningen 4:43
- 2 Koningen 4:44

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.